

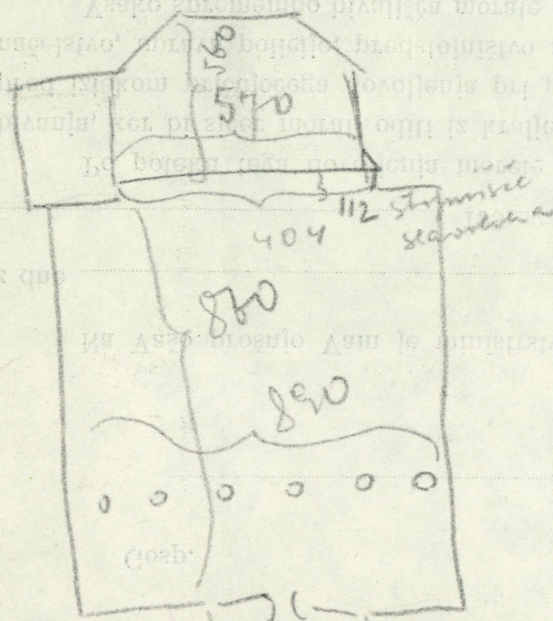
Zapisek izdatkov _____ glej pod Komenda - župnijski arhiv, str.4.6.7.8.

Vizitacijski zapisnik

Stele, XXXVII, 18.11.1926, str.53 - 70

Glej pod Komenda - župnijski arhiv. str.13.14.

Stele, XL.17.11.1926.str.58'-70'

Zvonik: Mine z zvonovi dozidane. 3 jekleni
zvonovi. Tr. Industr. okr.1919.

V tlorisu po vrsti stolp pred sredo fasade
reprost kamenit portal. Pravokotna ladja

z velikim korom, čigar svod sloni na kame-
nitih 2 stebrih in lokih spredja. Tla šamot
Prezbiterij za eno stopnjo višji, obok ba-
nja s sosvodnicami. Folkrožen slavolok. Viso

soka polkrožno završena okna . Prezbitერიj
ima obok s križnim svodom in kombinacij
nad zaključkom. Ton sten rumenkast, arhit.
členi beli. Na kora v steni vzdan +esta=

ferratov grb in mlateški križ.

KV prezbitერიჟი ნა ლევი კამნატი პლოშჩა ზ ნაპისომ: D'O.M. Pavetustam
filialem S. Pauli ecclesiam Ill.et Rev. D:D: Comendator Tetras Jacobus
Baro de Testareffata Patritius Meliten: Utriusque Signaturae Referendarius

et Gubernator generalis. Nobiliori ^{formae} ~~Romae~~ restituit Anno salutis MDCC=XXXVI.

Na zakristiji 3 leseni kipi, zmeren a ne tako fin barok kakor veliki ter slika sv. Mariina

Slike pl.o. sv. Trojica, istega oltarja atika. Obe l.pol.19. stol.

Križanje v pokrajini z Jeruzalemom. Pod križem sedi žal.~~Mxx~~. Magadalena, ~~bx~~ ob desni strani se Marija naslanja na podstavek, "anez pa jo drži. Kristus na križu gleda dol k materi, 17. stol. Zelo groba slikarja, kmečke kvalitete. Konjički in kravice.

V zakristiji črna omara s prijetno intarzijo in belimi okovi.

Križev pot Layerjevski, epigosnko delo l.pol.19. stol. "elo primerno po velikosti.

Vel. oltar lesen, moderno polihromiran, arhitektura pilastrov, velika niša, atika z volutami in baldahimom, vase. Krasna kipa sv. Barbare in sv. Marjete, kip sv. Pavla poznejši, ne tako fino plastične roke. Kipi pozlačeni. V atiki stoječa Marija z detetom, sv. Miklavž in Juda. Slika spreobrnjenja sv. Pavla. "odpis na levi spodaj M. Koželj 1877. "esen tabernakelj. "podnji del iz srede 19. stol. Baldahim odrezan od pristnega tabernakelja. Vrhnji del zelo plastično občuten, leseno delo.

Prižnica, balustrada l.pol.17. stol, zelo značilno dekorativno delo z vazami in značilnimi okvirnimi okraski. Moderno polihromirana, dno

poznejše. Strešica rokoko, kip sv. Mihaela pa je še iz 17. stol.

Str. oltarja pendanta. Jes ma moriranje iz 2.pol.19. stol. Severni: kip sv. Martina, Janeza in Petra. Južni: sv. Stefana, Verneja in bradač s knjigo in peresom.

1 steklen lestenc.

V ladji visi slika Brezmadežne, sem prenešene iz Komenske cerkve. M. Koželj, brez podpisa.

V prezbiteriju na juž. steni, sv. Družina. Vrt z balustrado spredaj sv. Ana uči Marijo čitati. Na desni stoji sv. Joahim s podučujočo gesto dvignjenim prstom. Goraj angelji. Neporedeljeno stara, po Koželju totalno preslikana slika.

Kamenit kropilnik ob sev. str. vhodu, ima letnico 1656.

Zunaj: zvonik je imel v pritličju nekda 3 strano lopo. Stolp ima dva zidca v višini. Streha na ladji opeka, na prezbit. škalice. Stolp ima baročno, s pločevino krito streho, veliko pokrožno završeno line. Ura pod obokom. Stene rumene, ogli beli. Ravtako okrog cerkve podstavek, lizene poglobljene stene. Zakristija novo prizidana. Cementni portal preprost. Stolpova streha je zvonec, line in špica s križem. Prezbiterij baročen, cela zunanja fasada nova. Okol rdeč. Na juž. strani zazidan vhod s starim portalom iz baročne dobe.

Prezbit. stena s malteškim križem (v sredi). Bele lizene, rumene stene, stena, XLIV, 11.7.1927, 38'-42'

~~Kapela~~ NA GAVŠEKU pri Komendi. - *kapela* p.c. (Kapela) sv. Kriza (Paula) 1.

Po protestantski dobi še enkrat pozidana. Večkrat treščilo. Ukr.sr. 19. stol
so jo podrli in deli so porabljeni pri štalah (v podzidku.)

Stele, XL.1926, str.72.

Vshodno od gradu v Komendi je stala cerkev v Gavšeku. Kamenje v graju m
hlevu. Velika pr. 25 x 9 m, 1835 treščilo (Podlogar, kronika .)

Stele, XL, 17.11.1926, str-72'-76.

Grad KRMŽ pri Kamniku. - *graal*

Nad vasjo Križ stoji na mali vzpetini grad z istim imenom. Izvira iz sr. 16. stol. "akratni gospodar je bil grof Ahacij Turn, ki je bil navdušen protestant in je celo postavil na gradu protestantsko cerkvico in pokopališče. Prot-stantski pridigar na gradu je bil Marko Kumpreht. L. 1601 so kapelo in pokopališče razstrelili. L. 1606 so grad povečali, l. 1730 so močno preuredili in mu postavili kapelico sv. Lucije. L. 1907 je dobil sedanjo obliko. Poslopje je razpostavljeno okrog pravokotnega dvorišča. Na pročelju je grb sedanjih lastnikov Abfaltern. Pred gradom stojita dva v ospredje pomaknjena stena stolpiča. Gradu je prizidana kapela z nizkim stolpičem s čebulasto streho. V njem visi zvonček iz l. 1732. Kapela je nekdanj imela tri oltarje. sv. Lucije, "avretanske M., in sv. Ane. Sedaj le eden, ki izvira iz časa postanka kapele. V njem je M. slika in kipa: Lucije in Klare. V kapelici in zakristije je kakih 10 slik. Najzanimivejša je slika iz l. 1757 ki predstavlja prizor, kako je strela udarila v kapelico in ubila ministranta, ostalim pa se ni nič hudega ~~stokox~~ storilo.

Na stopnišču je 6 slik z različno vsebino. Tri so Metzingerjeve in predstavljajo zgodbe nekega ujetnika. Tu je tudi spomenik pesnika Grūna, ki je umrl na kriškem gradu. "ajodličnejši grajski prostor pa je velika dvorana, ki je vsa pokrita s freskami delo Jožefa Mayr-a l. 1731. Slike predstavljajo letne čase in razne druge prizore. Tu je tudi naslikana bitka pri Sisku

KRIŽ pri Kamniku - grad.

in poklonitev kranjskih stanov cesarju. V sobi desno od glavne dvorane visi po stenah 12 slik, ki so večinoma portreti Apfaltreroev. V srednji sobi so pokrajinske slike, v sobi levo od dvorane pa je 5 slik, katerih 4 so zanimivo nizozensko delo. V sobah vzh. trakta je 15 slik Marije Auzersperg. ki predstavljajo tihožitja. - Na hodniku sev. trakta je slika italj. mojstra sv. Frančišek v zamaknjenju. Na hodniku zah. trakta je 5 pokrajinskih slik in še nekaj drugih podob.

Na sev.zap. oglu je še ena dvorana, v kateri je 11 slik. Tu so tudi portreti Auzerspergov. Najlepši med njimi je delo slikarja Krakerja iz l. 1745. V grajski dvorani je več zanimivih peči in nekaj rezanih vrat, ki so obložena z raznobarvnim lesom.

Slike: Grad Križ, - pogled na grad,

Kraker: Knez Auzersperg

Sv. Frančišek v zamaknjenju.

J. Veider, Pod Grintavci, I., št. 13, 14. 6. 1940.

"Grad Križ pri Kamniku", str. 2.

Glej pod K^ömenda - župnijski arhiv str. 14. ¹³

Stele. XL. 17. 11. 1926, str. 58' - 70'

Glej pod K^ömenda - Podlogar, kronika, str. 4, 5.

Stele, XL. 17. 11. 1926, str. 72' - 76.

Stolpa kapele : 1 bronas t zvon. "eljeji "rezmadežne na luni s krono in detetom na rokah. "ristus na križu , Marija in janez, dva grba pod krom Auersperg in še eden.

QVatVor et ter ConCorDes ter VIXIMVs Annos(1732)

EXpendant aMen XaVer FranciscVs Ioannes (1732)

Opus Gasperi Franchi Labaci 1732

Nad vhodom v kapelo s terase je železna plošča, baročnega izreza, nad njo plehnato božje oko, obdano od žarkov. Na plošči napis:

SlaloVe PrinCipIveM tibi radIt Caetera textVs MCCDXVVVIIIIIIIII (1733)

Stavba obstoja iz traktov, ki sta pravokotna, drug na drugega. Severni in vsh. taverni imata na zapadu prizidek s kapelo in nižjim traktom s teraso na vrhu. Vsh. ima prizidano glavno stopnišče z glavno dvošrano. Uba glavna trakta imata na dvoriščni strani v pritličju in nadstropju arkade.

Nad prezbiterijem kapela in štirioglat stolp s streho iz škodelj, s p spodaj zvonec, na vrhu čebula.

Portalvvhoda stopnišč na teraso ima letnico 1907, v balustrado pa je nad tem portalom vdolan Apfalterjev grb.

red gradom na robu terase nad poljem sta na oglih 2 okrogla stolpa z zvončasto streho.

Poslopje na južni strani dvorišča je zunaj moderno fasadirano. Na dvo=

riščni strani pa ima njegov levi del pod streho venec iz pokrožno odrezanih gostih konzol.

Pred fasado psodaj je terasa v 1. nadstr. na dveh masivnih 4oglatih stebrih v *trnpanu* kamenit grb *Apfalterer*.

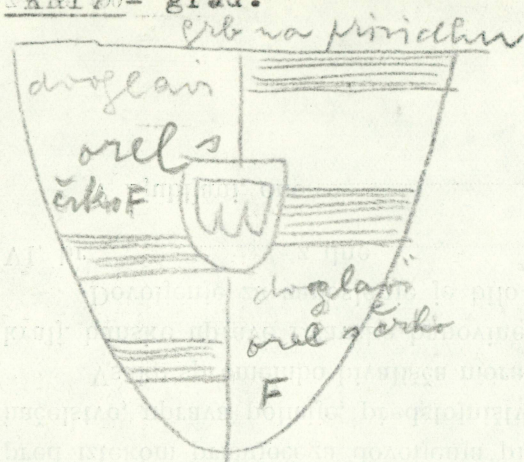
Cela vshodnja fasada ima zunaj pod streho goste konzole, nima jih pa sev. konec trakta, ki sega preko sev. trakta kot t sle p podaljšek. Dalje severni trakt ima zunaj konzole, katerih *mnogi* so nekateri iz opeke, drugi iz lesa (konci tramov enake oblike kot opečni) vsi okviri oken so tu iz lepega peščenca, spodaj pravokotni, nizki, zgoraj visoki. V tem traktu je erker v nadstropju, sloneč na treh kamenitih konzolah z 2 linama.

V stiku obeh traktov sev. in vsh. je drug erker, manjše oblike. Na sev.zap. strani je očitiden prizidek, brez ~~podstrešnega~~ podstrešnega venca ki ga ves zapadni trakt ima razen apside kapele. Najstarejši je menda severni trakt.

V oglu med vsh. in juž. traktom je prizidek, ki vsebuje sedaj stopnišče v 1. nadstr. V zunanji zapdani steni njegovi je vzdian kot kamenita bgraja vodnjaka, ki je bil nekda j sredi dvorišča z gorbom v baročni ornamentiki in letn.1646.

Ta prizidek ~~ima~~ nima pristrešnega venca in ima dve niši, 2 nekoliko razbita kipa, ki sta baje iz cerkve na Gavšeku.

Na hodniku v 1. nadstr. so naslikani grbi vseh lastnikov tega gradu

in grbi kranjskih deželnih stanov. V stop=

ničča vise slike pl.o. v lesenm okviru, moč=

no poškodovana, zgornji in spodnji okvir manj

ka. *Staubaum* Spodaj renes. kartuša z napisom

Ob straneh zastava in ^{vojaške} vojska imenjuje

Ob straneh na vsaki strani po en okvir z napisom. Izza glavnega napisa vzraste drevo

od katerega se spodaj cepita vodoravno dve
veji. Na stiku vseh treh je grb z belim ptičem, ki od trebuha gor gleda
iz krone in z eno tace drži na desno obrnjen veliko kroglo. Na glavi
ima krono. Na vsaki veji ob strani drug grb. Predni napis se glasi: Insigne
vetustissimum familiae Draskovich adhuc a Jaconne Draskovich gestatum qui
in esqunatione celeberrimae Aegipti urbis Damiata sub Andrea 2: Do-----
ge Do-----ge hungariae Contra militem obiit Deinde (Turing)

12 sr. 17. stol.

2. Pl.o. zelo zanemarjene. Pod drevesom Herakles ubija leva. Zelo umazana ne robovih razstava, star inventar, robovih razstava, star inventar.

3. V lesenem okviru pl.o. Voda ob straneh breg z drevesom, v sredi visoka vodna ptica, na levi sova, šoja in papiga, na desni golob, raca in čaplja, vrana in 2 druga ptiča. Semtertaj barva odpada, dosti dobro ohranjen, 17. stol. dober Menzinger.

4. ~~Trodelna~~ slika, pl.o. Srednja slika predstavlja obglavljenje stojčega človeka, na levi v ozadju vojščaki, na desni pa stoji na konju mož v vojaški obleki, ki gleda prizor. S konjem je obrnjen skoro popolnoma v sliko. Na levi sliki je brezbrad mož na šekastem konju, ki se z levico opira na komando palico, za njim pa je viden mož s sulico. Na desni sliki sta dva pod drevesom bradata stareca in mladenič, ki precej živahno gestikulira. Na vrhu stopnic v kotu ob oknu je gipsasta plošča z dopasno podobo Anastazija Gruna. "od podoba na desni zapisek H. Brandstetter fec. Spodaj pa verzi: Lodert ihr deutschen Herzen in Flammen schlaget zu einem brande zusammen(Weitklänge)

Dem Freiheitsänger Anastazius Grün (Anton Alx. graf v. Auersperg), geb. den 11. April 1806 in Laibach, gest. den 12. September 1876 in diesem Hause Zum 1000. Geburtstage 1906 gewidmet von Otto Baron v. Apfalterer.

Slika pl.o. Spodaj prostor z baročnim obokom. Na levi pogled v ozadje, kjer se vidi skupina poslopij z veliko kupolo. Po stopnicah navzgor vodi od tam skupina vojščakov vklanjenega moža s precej dolgo brado. Na desni se vidi okroglo zamreženo okno jače. Za mrežo glava, ki gleda

Zunaj sedi na nizkem podstavku, kjer stoji skledasta posoda in kupasta posoda
sedi mož v vojaški opravi z mačem in ščitom in gleda k zaprtemu. Slika
močno nejasna, radi krepiranege firneža in deloma popravljena, tako po-
sebnost večja popravila v obraza novoprivedenga ujetnika. Verjetno Metzinger.

Slika pl.o. Pokrajina s fantastičnim, klasicist. mestom in gorami v
ozadju. Upredaj gre v diagonali od leve proti desni v globino do pasu nag-
jetnik, zvezan z rokami na hrbtu, ki ga skupina 4 otrok tolče s šibami
Verjetno Metzinger. Mogoče tudi od iste roke tudi Heraklej.

V veliko dvorano vodi črnomarmornat portal. Dvorana je vsa pokrita
s freskami, razen stropa, ki je sedaj pokrit s tapetami in okrašen s 3
rozetami, kjer vise lestvi. Vsa vrata, ki vodijo iz te dvorane imajo
velike obode iz trdega lesa. Na sliki na levi od vrat se nahaja na skupini
predmetov na tleh na enem kamnu podpis slikarjev Joseph G. Mayr pinxit 1733
Pod tem pa Mathias Moželj renov. 1886.

Strop je bil enkrat po poročilih tudi slikan. Slikan je tudi pritlič-
ni pas s pušči z različnimi godali in sednimi obeski. Poseben dekor ima
glavni vhod. Ob straneh viseči muzikalni instrumenti. V polkrožnem loku
zgoraj baročni vrh z vejami sadja čebeljnim panjem, s snopi žita v sredi-
pa lev, na njegovi glavi sedeč mlad orel z razpetimi perotmi in vojvodsko
kruno na glavi, ki sklanja glavo naprej in s kijunom drži monogram XX

za katerem je videti z žarki obdan sončni obraz.

Arhitektura dvorane obstoji iz pilastrov in na p remočnem arhitravu na vrhu. Pilastri so poslikani s putti, ki nosijo navzdol viseče kite raznega cvetja. Nad odprtino na balokon pa stta naslikana 2 leteča putta, ki držita težke kite cvetja.

Nad 4 vrati, ki vodijo v sobe so v štukiranih okvirih slike 4 letnih časov z napisi: T. Hiems Si tu sis gentus docto genitore flatone sint speculum moves, tu arna paterna Plato.

Pokrajina z zasneženimi vrhovi, na desni v ozadju na levi golo drevo, spredaj 4 ovce in klečeč pastir z ovenčanim klobukom. Pred njim na oblakih sedi z žezlom v roki z lovorjevim vencem na glavi bradat bog, naslanjajoč se na odprto knjigo, žezlo v desnici, z zrcalom v levici, v zrcalo se gleda klečeč. Na bogom stoji postava s klobukom in kelasto, palico. Močno preslikano.

Autumnus : Non Bachus est venter, credas Epicure libenter est Bachus hic virtus, quam iubet ipse Deus.

Pokrajina z drevjem, na levo sedi žena s posodov roki, pred nj o klečeč Amor, v sredi sedi Bachus ovenčan Bog in stiska grozdje v posodo. Iz ozadja prihajajo ženske postave, ki polaga desno na Bacha, z levo pa kaže na vejo sadja na tleh

Ob glavnem vhodu na levi je naslikana žena s čelado na glavi in sušilci

ob nji mlad fantič s tablo z geometričnimi risbami v roki, ter iz ozadja do pasu viden bradat mož s šestilom, s katerim meri profiliran kamen. Na tleh spredaj dva putta, slikarska paleta, obdelani kamni, šestilo in merilo, deli kipa in globus. Celoma hudo preslikano, posebno glave moža s šestilom. Na desni žena z nizko čelado na glavi, oprimajoča se obleka. Na desni veliko drevo. Iz ozadja prihajata 2 bradača. Na tleh spredaj žena in 2 otroka. Otroka jesta strukelej, vsekakor kruh. Od desne prihaja mož z grabljami in sprejema od žene nerazločen, kumari podoben sad.

Na levo od vhoda na steni 1 slika predstavlja na tleh sedečega *potnika*, ki se vdi, da spi. Desno drži na torbi, levo opira na palico s kelo. Na oblaku se mu bliža na luni sedeča žena.

Na desni steni je naslikana pokrajina z drevesi. Spredaj mladenič z mladenič s palico s kelo, žena elegantno oblečena, podajata si desnici, žena polaga fantu roko okrog vratu. Od zadaj plava putto amor, z zvezdo na čelu, z lokom v desni in gorečo plemenico v levi.

V obeh stenah je v sredi po en ^{Kamin} ~~kamin~~ s črnim marmoriranim kaminom. Nad kaminom je na vsaki strani po en zvezdast štukiran okvir z eno sliko ob *Kaminu* ^{spredaj} na levi steni putto, ki tolče na boben in putto v vojaški obleki s sabljo in komandno palico. Slika predstavlja pokrajino z konjeniško bitko, od desne je skupina s komandantom v leopardovi koži čez ramo. Spodaj napis: nobILIS DVX andRehs Aversperg DesVper eXstarpator
Verat. 1793

Na desni steni je slika dvorane s tronom na 4 stopnicah s pogledom v pokrajino z drevjem. Na tronu sedi cesar, na levi skupina ljudi v črnih nošah, na desni večja skupina pred katero stoji mlad govornik in govori. Podpis - Ex hoc Magia LI De Vo tioni fesrIVitato CarnioLiae.

Spodaj ob kaminu putto s sulico, žezlom s sulico na vrhu in grbom, kjer se križata žezlo in meč in tehtnico, ter drugi putto pred baročnim podstavkom z vencem, ki ga pritiska k prsim in skupina gorečih src na podstavku. Nad drugimi vrati v desni steni : Ver Florida Flora beat sed ferseus Paladis aras sic tu virtutem cara inventu colas.

Pokrajina s sedečo ženo na levi s cvetlicami v naročju, potem sedeča žena s soncem na prsih, ki vodi mladega dečka na desno. Na desni na gričku tempeljček s statuo boga. Na levi steni Aestas pro Nobis porcit vereris consultus Apolo, terrenos fructus sis Quoque talis epis.

Pokrajina , na levi sedeča verera s klasjem in s snopi. Od desne prihaja mož. Med njima mal deček plavajoč, ki ju boža. Na desni mal deček pri umetniškem delu.

V kotu leve stene je slika pokrajine z drevesom, pod katerim leži mož ob njem je plug, v roki ima palico s kelo. Na boleku se mu bliža od leve žena, ki odpira levo stran prsi in mu v oči spušča žarke mleka.

V naspornem kotu je pokrajina z drevesom s sadeži. Pod drevesom sedi mladenič z neke posebne vrste liro v roki. Pred njim na tleh spredeja

KRIŽ pri Kamniku - grad.

je žena, ki se naslanja nazaj in jo mladenič boža. Od leve prihaja k nji ma skrit pobič, ki iz ust piha mehurast oblak, na tleh med njim in ženo pa leže vejice z sadjem. Čena je precej, posebno v obleki precej preslikana. Preslikave Koželjeve so tako jake, da mnogi deli slik delajo koloristično vtis Koželjevih slik.

Akor dokazujejo ostanki ob oknih je bila slikana vsaj tudi desna ogelna soba poleg te dvorane, ki ima lepo solidno uokviritev oken,

Putti na pritličnem pasu so izvršeni v rjavosivkastem tonu.

V keli mladeniča v prvem kotu na desni steni je napis Joseph Mäyr tudi drugič na napisu na vhodni steni je tako pisan.

osebno v plavih dveh scenah so nastali večji po Koželju zamazane razpoke, recej intaktna je slika z Dijano(luno), tudi precej bledejša sicer se pa Koželjeve preslikave precej ločijo po svojem lesku.

Sobana na desno od glavne dvorane. esen oblog z rokoko ornamentiko ob vratih in oknih ter pritličje enako obloženo. Ob oknih v poševnih stenah je ohranjena dekorativna stenska slika iste roke kot glavna dvorana. Ornamentiran baročni okvirjih in obeski, v poljih pa na školjkastih čolnih putti ob prvem desnem oknu. b drugem putto z ovenčanim klobukom lopato invencem, sedeč putto s cvetlicami v roki.

b desnem oknu v galvnem traktu obeski raznih godal in putto ki piha

na rog in drži v roki krilato Merkurjevo palico. Na levi razni rogovi in piskanje na lovski rog. V levem oknu desno : putto na oblaku z lokom puščico, katere ost vžiga s pomočjo povečevalnega stekla. V obesku dva pištoli,, baročne lampe in drugo. Na levo sedeč putto na oblaku tehtajoč na tehtnici, katere srednji del z obešalom je obdan od ognja. Na tehtnici dva venca, ki si držita ravnovesje, spodaj obesek iz dveh pištol in kandelnice.

Na stenah vise portreti:

1. 69x 93 pl.o. Maria Anna Dinzl von Auersperg poročena z Reichsfreiherrn Otto Henrich v. Apfalterern. O pasu, v korzetu, prilegačči se obleki s pahljačo v desni, z veliko peručno frizuro, obrnjena v polprofil v svojo desno. Razmeroma dobra slikarija sr. 18. stol, mogoče malo pozneje, klasicističen okvir 2. pol. 18. stol.

2. 69 x 80 oval. Podoba mladeniča, sedečega, drapiranega v pdeč plašč. Bela peruka do stegen. V roki drži palico s kelo. V desni se vidita dve ovčki. Proti sr. 18. stol. Neoznačena.

3. Velikost neizmerljiva, kot št.l. Neoznačena. Na sedežu z naslonjačem ob nogi na levi sedeč fant do meč, v rdeči obleki z belim rožnato izšitim pasom. Gleda na desno ven, dočim je telo obrnjeno v nasprotno stran. Z desno piše na bel papir na mizi. Dober portret konca 18. stol.

4. Reichsfreiherr Franz von Apfalterern *30. nov. 1729 + *ni izpolnjen*

Do pasu v noši 2. pol. 18. stol. Jožefova frizura, gladko obrit. Telo v polprofilu, obrnjeno v desno. Gleda istotako v levo. Dobra slikarija, posebno glava.

5. Reichsfreifrau Maria Josefa von Gussich, žena Reichsfreiherra Ignaza v Apfalterern. Do pasu v bogati boleki sr. 18. stol. Telo v polprofilu na desno, glava na levo. Slikarija slična št. 1.

6. Reichsfreiherr Ignaz v. Apfalterern, roj. 1704, + 1765. Do pasu v oklepu pod rdečo suknjo, gladko obrit s periko na glavi, sr. 18. stol.

7. Reichsfreiherr Otto Heinrich v. Apfalterern, + 1738. Do pasu, v oklepu zelena draperija okrog pasu. Velika perika, 17. stol, kratke muštače Petra I.

8. Podoba žene v črni kožuhovali, z zelenim perjem v lasih. V levem kotu temna draperija. Podpis na levi spodaj Prinzhofer 1863.

9. Pl.o. 31x23. Pokrajina 2 pol. 19. stol, bliže srede. Alpe v ozadju. V ospredju grad Križ in vas Križ s cerkvijo. Na poti spredaj kočija s gospodo in voz sena, nesign.

10. Endant k št. 8. Mož do pasu s keiserbartom v bogati uradniški uniformi, na levi steber z draperijo in spodaj podpis Prinzhofer 1863.

11. K glavni seriji spadja Reichsfreifrau Frančiška v. Apfalterern, žena Alos Adolfa v. Auersperg, do pasu, naslonjena z rokami na mizico na levi. Z veliko periko na glavi, sr. 18. stol.

12. Doprsen mož v črni suknji z veliko belo kravato, zalisci in razčesanimi lasmi. Osti dober portret 1. pol. 19. stol, proti sredi.

13. Prve serije Reichsfrauherr Alois Adolf v. Auersper. V periki s kito obrnjen v svojo levo, v rdečem suknjiču 2 pol. 18. stol. ista roka kot pri pendantu. *II, III.*

Soba zraven. Podoba žene do prs, dobra. Podpis od desne od spodaj navzgor. E.v. Ransonnet 1897. Alpska pokrajina z gorami in jezerom s pasočimi se živalmi v ospredju. Podpis na desni spoda L. Puppenbogen iz 2. pol. 19. stol.

Slika pl.o.: Pokrajina amor z lokom, ob njem na levi ležeč pes, ki mu liže roko. Italjansko delo 17. stol.

Peč klasicistična, bela peč z vazo na vrhu, z loki venci in reliefom Jupitra ter v klasicističnih trtah objemajoča se amgrja in ljubeča se ptiča.

Peč v prvi sobi bela, klasicistična z vazo na vrhu. Sekajoči se loki in od levjih gobcev viseče lampe. V srednji sobi v severnem traktu podoba Anastazija Gruna, do pasu. Goraj podpis H.v. Angeli. V ovalnem okviru, akvarel. Podoba dečka do pasu, podpis na levo ob strani Horrakl869

Nad vrati v ovalnem okviru fotografična podoba Anast. *Gruna* iz zadnjih let.

Bled z jezerom, otokom in gradom ter gorami. *Manjša pokrajina detailne roke 2. pol. 19. stol.*

Predjamski grad iste roke in časa. Slika pl.o. 76x 94. Na nizkem podstavku na žeblju viseč okrogel okvir z reljefom Kristusa na Oljski gori. Okvir ves obvešen s cvetlicami in sadjem. Na desni spodaj velik polž. Podpis na desni Auersper Maria.

Gipsasta portretna bista do prs. Anast. Brun.

Velika slika pl.o. Sklanata pokrajina na levi križ, pod njim prevržena ura in molek, dve knjigi in potna palica s pleteno torbo. Pred križem kleči veliki realistično podan v obrazu izdelan menih v beli halji ki kleči in roke steza k križanemu. Na levi v ospredju kleči na tleh in opazuje mrtvaško glavo drug bradat menih. Cisto na desni pa spi eden s kuto potegnjeno čez glavo in glavo v naročje nagnjeno. "elo dobro delo 1.pol.17. stol. Neapolitansko?, srednje italj?. Velikost 2.32x1.82cm

Na hédniku ob sev. traktu podoba do pasu. Črna obrnjena v polprofil v svojo levo. Z levo drži na mizici uri podoben predmet. Z desno pa pahljačo. Ozadje tvori zelenkast zastor. Črna obleka z belimi deli pod vratom in na koncu rokavov. Barva v obrazu delno odrgnjena. Picer dosti dober portret, močne razpoke kar preveč izsušene, iz 17. stol.

Mož pl.o. skoro do kolen, v zeleni, zeleno progasti suknji, s torbo čez ramo. Brezbrad. Dolgi lasje. levo opira v bok, z desno drži puško in dva ustreljena ptiča. Močno razpokana vsled sonca in polno krepiranega firneža.

tena s sivo periko, z desnico drži biser viseč od broše na prsih. Drapira širok zelen plašč. Zadaaj zastori, 1.pol.18. stol. Repiran firnež.

Mož bradat z rdečo kravato (mašno) bele čipke pod vrator in na rokavih, stoji ob mizici s turjaškim grbom in levico drži cvet gavtrože. Mesno opira v bok. Dolgi črni lasje. zelenkasta boleka. onec 17. stol. Močnor razpokana, krepiran firnež. Mesto ob glavi na desni v ozadju doslikano. a že zopet odpadlo. Velikost vseh 87x 115.

Vsh. trakt : Slika pl.o. v originalnem okviru. Miza rdečepregrnjena z draperijo. Iz ozadja. Na nji breskev, grozdje, buča, cvetlice v vazi in ananas (pinxit) Signatura na levi spodaj na robu mize

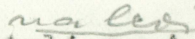
Pl.o.portret. Topija Rembrandtove žene s kožuhom čez ramo in nagimi prsmi, prav dobra. Delikatno, mehko obdelana iz 2. pol. 18. stol. Močno razpokana.

Posednja soba: Psevdogostka niša z ženskim poprsjem, okrog cvetlični zastor. Podpis na levi spodaj pl.o.

Na kamniti mizici vaza z gavtrožo in mačehami, resignirana (M. A)

Mizica z kozarcem vina, šampanjskim kozarcem, šalico, limono, školjkami(ostrige) pipo in granato. Podpis spodaj na desni A.M., les.olje.

Niša psevdogotsko obrobljena, viseča posodica s cvetjem in breskvami in bučo A.M. na levi, pl.o.

Mizica z mrtvim ptičem, breskvijo, grozdejm, drozgom in metuljem. A.M.

tes olje, nesign. Drapirana miza s črno flašo, kozarcem češenj, grozdje oranže in ostrige.pl.o. Vaza s cvetlicami, krožnik s sadjem in grozdjem, dve majhni papigi (?) Ob breskvi podpis na levi spodaj A.M.

Pl.o.niša ovita ob robu s slakom in divjo gavtrožo. Na mizi štiriogla posoda s cvetlico s plavimi cvetovi, na mizi grozdje in cvetje. A.M. na desni.

tes olje. Miza, posoda s putto na vrhu, učinkovit s cvetjem prevrnjen koviski vrč z ornamentiko. Podpis na levi spodaj M.A.

tes olje. Mala sličica. Miza s kozarcem s cvetovi A.M. na desni.

Miza s kozarcem s cvetlicami, toaletnim nakitom in kipi knjigo ter denarjem. Podpis na desni M.A. P.o.o.

Deska olje. Miza s pokrito doko okičeno t reliefi v slonovi kosti dve manjši posodi, ura. M. Auersper.

Pl.o. miza z vazo s cvetjem, krožnik s slivami in breskvami, ananasom (pinjoli) podpis na levi M.A.

Velika dvorana v sev. zap. oglu. Črna preprosta gladka okrogla peč l.pol.19. stol. z vazo s cvetjem.

Dogat rezljan rokoko lestreca. V zap. steni velik kamin z okvirom iz črnega marmorja z volutami, konzolami ob strani s tacami. Zgoraj zožujoč se nastavek z vdelenim belim grbom v vencu. s stolpi in čez stolp prekrižanimi žezli. Na steni nad grbom ptič s žrvom v kljunu.

Na skrajnem robu kamina je napsi Disce.non. nimivm.humana. colere.1606
Triglifni friz na odprtino je okrašen z rozetami, krilatimi glavnicami in
glavico z avbo in obeskom iz belega marmorja.

Strop je zelo lepo oblikovan ^{z gipsom} prehodom in velikim štukiranim
gladkim okvirom v središču stenah portreti večino na velikost 116 x 87 ši-
rino samo eden večji 161 x 123 šir. Počeni od vrat proti levi:

1. pl. o. do pasu mož v oklepu s rdečo draperijo, s komandno palico v desni,
levo opira ob bok, dolgi lasje in mustace z mušico pod brado. Ozadje za-
stor. Konec 17. stol. Zelo dober.

2. žena do pasu. Očno izrezan vrat, kodrasti lasje ob sencih. Z levo
drži pred prsmi, temen šal, z desno pa za glavo črnega psa. Ozadje vrt
z vodomatom in arhitekturo, ter drevjem. 17. stol, konec.

3. Mož z lahki brdicami, zelo bujna črna perika. Nadja zastor. Črna
obleka s čipkami. deloma krepiran firnež. Podpis spodaj Ferdinand Herzog
zu Munsterberg vnd Furst von Auersperg-

4. Žena v obratu na levo, ozadje zastor in na levi pogled v pokrajino.
V desni drži palico, z levico drži predmet podoben majhnemu ščitku. Sivi
kodrasti lasje, plav vihrajoč šal.

5. Največji med portreti, 161 x 123. ozadje steber in bogato drapiran za-
stor. Nad sijajnim baročnim stolom z naslonjačem sedi mož oblečen v črno
s čipkami pod vratom, z bogato grivo bele perike na glavi, krasen portret.

Flott izdelano, 18. stol. Mestoma krepiran firnež. Na levi spodaj signatura, ki je skoro nečitljiva J.L. Krakher pinxit A.174(5ali18)

6.V ovalnem polju, gleda naravnost ven obrnjena žena poi v levo. Zelena močno dekoltirana obleka. Prez ramo kožuhovinast plašč. Bela perika na glavi. Na levi ob nji vojvodska ali knežja krona, z desno drži prstan, z levo pa plašč s kožuhovino. Zač. 18. stol.

7. Mož s petrovimi brki, z dolgo grivo na glavi. Ozadje podoba z arhitekturo, poleg pa pogled v pokrajino z arhit. Naslonjen ob mizo stoji mož drapiran v plav plašč kakor v togo. Dober portret zač.18. stol.

8. Do pasu mož. Ozadje zastor. Črna obleka, zelo velika perika. Desno roko opira v desni bok.

Posebno veliko krepiranega firneža-

9.Mož v črni boleki, bogate čipke pod vratom in na rokavih. Velika siva perika, gladko obrit. Desno roko opira z razprostrtimi prsti v bok, desno polaga na knjigo, ki stoji na mizi in ima na hrbtu napis DV ta PragMatI =

Carnoliac 1757. Na glavi na levi napsi: Antonius Josephus S:R:I: C, mes ab Auersperg Sup:Haerg:Cam:et Marsch: et Sup:Capit :et Iust: Praeses Carnioliae.

10. Žena do pasu. Sinja prilagajoča se obleka. Prez ramo rdeč z hermelinom podšit plašč, lepo rdeča lica, ostro izdelan obraz, fin portret sr.18. sto

11. Mož do pasu v oklepu. Prez ramo ima plašč s hermelinom podšit, zlato

Zlato runo okrog vratu, veliko belo periko. Napis ob glavi na levi : Der durchlauchtige Herzog von Mustlsberg Henrich des H:R:Reichs First von Auer sperg S:Kays:und K^Unig Mayl:CarlidesVI Wircklich geheimer Rath und oberst Hoff Marschall Anno 1740.

V hodniku , ki vodi z gradu v kapelo : 5 slik ene serije, pl.o.
186x72(vis)

1. Pokrajina z mestom z okroglim stolpi na levi, na desni griči okrog. Pogled v ozadje. Na levi v ospredju se vrši prizor obglavljenja starega v antično pravo oblečnega človeka, ki leži na tleh. Vojsčak prihitel od desne ga drži za lase in dviga meč. 3 moške in ena ženska figura na levi gledajo prizor. Flottsslikarija 1.pol.18. stol. "rapiran firnež jo dala nerazložno.

2. Pokrajina s hribi in velikim obzidjem na levi, na desni kočje in grad. V ospredju v sredi pobija s hrbtom ven pbrnjen človek na tleh ležečega prestrašenega s kolom. Lika močno potemnela in se samo slutijo manjši figure v ozadju ob straneh.

3. Pokrajina s hribo in vodona levi, na desni vse nerazložno , vidi se samo v pol ozadju par rezko osvetljenih, bežečih figur od mesta kamor je udarila strela. V ospredju v sredi se vrši obglavljenje na tleh sedečega kralja s turbanom. Dva vojsčaka sekata z meči, dva pa prihajata iz polteme ozadja.

4. Pokrajina, na levi ~~večje~~ večje drevo, na desni večja skupina ⁿdeves, v

sredi nizek podstavke, čez katerega visi rdeča preproga, nadenj se sklanja star mož in nekaj kot vrh neke suknje razgrinja. v desni roki drži nož. Zraven stoji skupina 1 mož in 3 žene, prva med njimi ima krono, prvi mož pa turban. ena gestikulira.

5. okrajina z veliko skupino dreves v sredi, na desno v ozadju mesto z obzidjem. V sredi v ospredju naprej se naginjajoč mož v antični noši, ki dviga eno nogo, dočim drži drugo na tleh. Tlika se na več mestih lušči.

Slika pl.o., višinski format Morje, na njem ladje s skupino vojakov in s veslači. l.pol.18. stol.

Slika moža do pasu. Na mizi pred njim na desni šlem in pa sulica. V desni drži komandno palico. levo polaga na šlem. Obleden je v oklep, pod vratom čipke, na glavi dolgi črni lasje (lasulja) in male brčice, a la Peter vel. 18. stol.

Na kor kapele vodijo lepo rezljana in intarzirana vrata z grbom Apfelterjev. Na notranji strani intarzija Oljake gore.

V zakristiji na klečalniku križ z lepim lesenim križemanim, figure iz baročne dobe. Slika pl.o. okrajina z Jeruzalemom v ozadju. V ospredju sredi: Križ s Aristom. Od križem kleči Magdalena in ga objema. Na tleh pod križem kosti in Adamova glava. Ekspresivno delo a nekoliko grobo, 18. stol. V kapeli slika pl.o. Marija Snežna (črna?) z grškim napisom Kopija 18. stol. Spodaj nekoliko zaslika napis: Prae cunctis Christi

matrem tibi quere patronam. Est pia compatiens, est clemens atque benigna est virtute potens, petit impetrationnia que vult. Zgodnja vrsta je vsa pokrita z barvo in je nečitljiva.

Votivna slika pl.o. 86x63. Na levi pogled v kapelo na Križu. Vel. oltar baročen z ornamentiko 17. stol., vn njem slika sv. Lucije, nad oltarjem pod obokom slika žal. M.B. tipa kot Florijanske v Ljubljani. Nad levimi vrati podoba Marije ~~Kropenjske~~ *Kropenjske* (vsaj tip), bo oltarju na desni slika Križanja. Nad vrati v zakritijo pa slika Črne M.B., ki drži visi sedaj na levi steni. Na desno od vrat pa je slika oblečene kronane M. B. Šmarnogorske! ^{Nasproti} ~~Kropenjske~~ na levi je slika neznane svetnice. V klopih na levi, kleči duhovnik s tonzuro. Na levi knez, žena in še en duhovnik. Pred oltarjem mašnik, na tleh pa se valje od strele zadet fantič. Na desni pogled na grad Križ s traktom in kapelo in strelo. Spodaj napis Kronogram na posebnem traktu: DeCIMA QVinta ^{avgVstI} pLa VIRgo ei genITrix ChrISTi fUIT aUrspergIs *PropItIa* 1753.

Prostor je pravokotnik s tristranim zaključkom, prekrit s tremi križnimi svodi. Oltar je lesne z lesno intarzirano gladko miza menzo, s fino intarzirano okvirno arhit. z zlato rokoko ornamentiko. Kipi zlati sv. Lucija, sv. Agn~~a~~ opatica z gorečim srcem v levi. V atiki grb Auerspergov in še eden z zamorci in črnimi orli. V oltarju slika pl.o. Marija kleči pred novorojenim, ki leži na koncu njenega plašča, in ga moli. Ozadje *trajna ruina in pogled na dom s pohorjem*

Na levi prihaja sv. Jožef in z lampo sveti. Na desni pa skozi ograjo dva pastirja. Slika po kompoziciji in koloritu sr.19 ali pa 17.stol.

Na menzi rokoko grebljice. Na steno ob vhodu v zakristijo do pasu mož stoji v levo obrnjen. Zvezani, trpeči Jezus s sklonjeno glavo s trnjenimi rokami v rokah. Močan ogiaroscuro, ital. značaj.

Na koru zakristije: v okviru sr.19. stol. Ital.renesanski tondo, les tempera, 112cm v krogu. pred nizko masivno balustrado, ki se na strani lomi sedi na blazini na tleh Madona v malinovordeči suknji in plavem plašču, rokavi izkoprillegajoči roki in speti, da se vidi srajca. Na glavi v svitek spleteni lasje. Marija nagiba glavo na svojo desno in resno - ljubeznivo gleda na čete, ki nago stoji na njenem desnem kolenu na delu plašča, ki je z lepo rumeno lahnordeče senčeno podlogo. ter razgrnjen nekoliko naprej. Marija ga drži z desnico s tenčico desno njegovo roko, ki blagoslavlja, levo, ki ima elegantno dolge prste se dotika njegovega pasu. Jezus pa gleda dol in z levico prijemlje križno palico z napisom ovitim okrog nje: Ecce A.NGNIVS (očividno *prerajen*) Palico pa drži nad molečima rokama na desnem kolenu klečeči sv. Janez Prst.oblečen v kozo in moleče gledajoč vanj. Na levi in desni skupine cveto cvetice, raztrošem leže po balustradi. Na levem koncu balustrade je med cvetjem lišček. Na levi in desni za balustrado stoji po en angelj, levi ima oljkovo vejico desni lilijo v rokah. Levi gleda na Jezusa in Janeza ter drži venec nad

skupino, vbeč od sredine. Venec mu visi čez vrat. Desni pa gleda k Marijini glavi navzgor in z desno drži venec, ki mu čez vrat pada navzdol.

Slika je krasno zaokrožena v kompoziciji

Stele, XLIV, 29.6.1927, str.1 - 38.

Mere velike Metzingerjeve slike v stopnišču: 242 x 187 cm
Male stranske 55cm, srednja šir 131 cm. *Kar se preslikava tuc se zdi, da*
so Koželjeve, vendar to še skormne.

Nakoru kapele: l.pl.o. slika sv. Hieronima 34 x 48 . Sv. Hieronim sedeč, piše v veliko knjigo. Zač.18. stol. Avstr. šola pod iltal. vplivom a la Weisenkirchner.

Slika les plje, 78x 62 šir. Miza, črna draperija v ozadju, na mizi vaza s cveticami in razne cvetke na mizi. Nad mizo visi križ s križanim Podpis na desni spodaj A.M.

Slika vel. oltarja na vsak način stara. Steklen lep lesteneč. Posvežil pa jo je sveda Koželj.

Tondo . lesena deska je precej črviva. Zda v novejšem času s kredo popisana. Florentinska šola. l.lm v krogu. Slika je brez tipičnih krakelir.

Nad vhodom na oratorij visi slika pl.o., kopija po mali izianovi sliki. Zada zapisano Giorgione. Kvir iz sr.19. stol, močno se lušči.

V kapeli na desni steni slika pl.o. žal. M.B. s trnjevo krono v roki

s podpisom na desni spodaj M. Koželj pinxit 1868. V nekem zapisku iz novejše dobe je florentinska slika označena kot kopija iz okr.1800.

V ogleni sobi na levo od dvorane, velika slika cesarja Jozefa I., stoj stoječega v uniformi iz dobe.

Ostanki arhiva gosposke Križ .

Stifft = "egister der Herrschaft Creutz und Oberstein.Im obern Viertel 1763.

Urbar urada Nevlje(reformiran) potrjen po nadvojvodu Karolu v Grazu 22.4.1583. Izdan Ahaciju grofu vom Thurm und zum Creuz.

Verbriefungs frothokoll der Herrschaft Treiz und Oberstein mit Ende Monnat Jenner 1776 bis 18 Jenner 1780

Neues Stiffts = Register der Herrschaft Creutz und Oberstein im ober Viertel Crain, 1756.

Urbarium der Herrschaft Oberstein Creutz und Amlot Weizel 1663-68.

J.Löwenthal *Th* ² & Triest I Th.1857.

G.F.Kolb ^{Lau²} Lupp² zu allem Werken uber Weltgeschichte.

Heinccius Erklaz der Landekten.

K. Tangl Handbuch der Geschichte des Herzogsthum Karinten.

Binder Almanan : Neu ^{vermehrt} Historisches und Geografisches allgemeines Lexikon 1742.

Ambraser Samlung & ~~Phixographie~~ Photographien.

Promax pars consiliorum domini Baldi de Perasio Juris utrisque doctoris acutissimi 16. stol. Ex Bibliotheca Zinegraniana.

V levi sobi ob jedilni dvorani:

4 nizozemske slike pl.o. 122x 94 cm velikost.

Holandsk az vas s pogledom na cerkev v ozadju. Na levi pojedina pri dolgi mizi, spredja mati, ki doji dete. Na levi kuharji s kotli in servira = ji pri delu. Fol v ozadju tovorni voz. ~predaj pa igrač na bas in nalivnje vina iz vrča.

Ve nekoliko manjši, ~~ta~~ po roki enaki sliki. Ena predstavlja anti-kvarjevo prodajlano z njim in njegovimi predmeti. Neka žena ponuja nek dokument, na desni pa kmečki človek z rajci in cel kup mrtih ptic

~ruga alkimist, zdravnik ali nekaj podobnega. ~ož v kožuhi pri mizi s folianti, okrog polno vrčev in globus. Na desni pretaka nek fant tekočino v veliko skledo. Z alkimistom govori možki z detetom. Zdaj 4 osebe.

~ribližno iste velikosti je tretja slika. Amečka izba, pivci pri mizah, v ozadju na levi odprta vrata, kjer žene in otrok vlečejo pivca proč na levi od vrat s posebno prečno stranico oddeljen sedeč mož. ~se slikano močno ~~xx~~ s temno, edina zarka razsvetljava prihaja skozi vrata. ~er ima to lastnost tudi ona slika, je možno, da je tudi ta od njega. 2. pol. 17. stol.?!

~ečiv tej sobi ~~okrogli~~ stebri z vazami in cvetjem, na vrhu viseči

loki na listnih, dekorativnih konzolah. Na vrhu preprosta z vencem ovita vaza. Reljefi žene, ki dviga venec, druga žena, ki nudi neko posodo in žena, ki žrtvuje pred ognjenim žrtvenikom.

Stele, XLIV, 11.7.1927, str.43 - 47.

Slika zunanjsčine gradu, nekoč last Turnov in Auerspergov, v novejši dobi last baronice Apfalterem.

Il.Slov.1927, št.104, št.19.

Slika ognjenega stolpa.

I l.Slov.1931, L.VII, št.23, str.185.

Ves požgan.

a.poznogotski portal z rahlo lomljeno preklado na konzolah.

b.v l.nadstr. sladovi baročnih fresk, v oknih figure, drugod pod okni ohranjeni ostanki baročnih uokvirjenih polj.

Ni gotovo, da isti kako v c., kjer so bile Majerjeve freske.

d.dve krili enonadstr. enoarkadnega dvorišča.

Ohranitve vredno 2 grba, eden zunaj na arkadi, drugi nad vhodom k kapeli.

e. dve niši v nadstropju, v eni še ohranjen kipec iz kamna, dokaj dober l.poll 18.stol.

Stele, LXXXVI, 30.3.1948, str.40-41.

